

Основни скупи бројева

① Скуп природних бројева $N = \{1, 2, 3, 4, 5, \dots\}$

$$N_0 = N \cup \{0\} = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$$

② Скуп целих бројева $Z = \{\dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots\}$

③ Скуп рационалних бројева $Q = \{\frac{p}{q} \mid p \in Z, q \in N\}$

④ Скуп ирационалних бројева $I = \{x \mid x \notin Q\}$ (нпр. $\sqrt{2}$, π)

⑤ Скуп реалних бројева $R = Q \cup I$

Пример Решити једначину $x^2 = 4$

(1) у R : $x^2 - 4 = 0$

$$(x-2)(x+2) = 0$$

$x = \pm 2 \Rightarrow$ имамо 2 решења $x = -2$ и $x = 2$

(2) у Z : исто све

(3) у N : $2 \in N$, али $-2 \notin N$, па имамо само једно решење $x = 2$.

Још неке ознаке: $[a, b] = \{x \mid a \leq x \leq b\}$

$$[a, b) = \{x \mid a \leq x < b\}$$

$(a, b]$, (a, b) - исто

$$(a, +\infty) = \{x \mid x > a\}$$

$$[a, +\infty) = \{x \mid x \geq a\}$$

$(-\infty, a)$, $(-\infty, a]$ - исто

$$(-\infty, +\infty) = R$$

Комплексни бројеви

i = мнимична јединица

$$i^2 = -1 \quad (\text{неформално "i = } \sqrt{-1} \text{"})$$

скуп комплексних бројева $C = \{a + bi \mid a, b \in R\}$

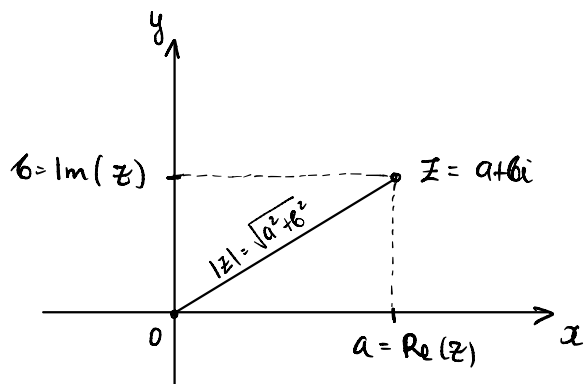
$$\text{сабирање: } (a+bi) + (c+di) = (a+c) + (b+d)i$$

$$\text{ множење: } (a+bi) \cdot (c+di) = ac - bd + (ad+bc)i$$

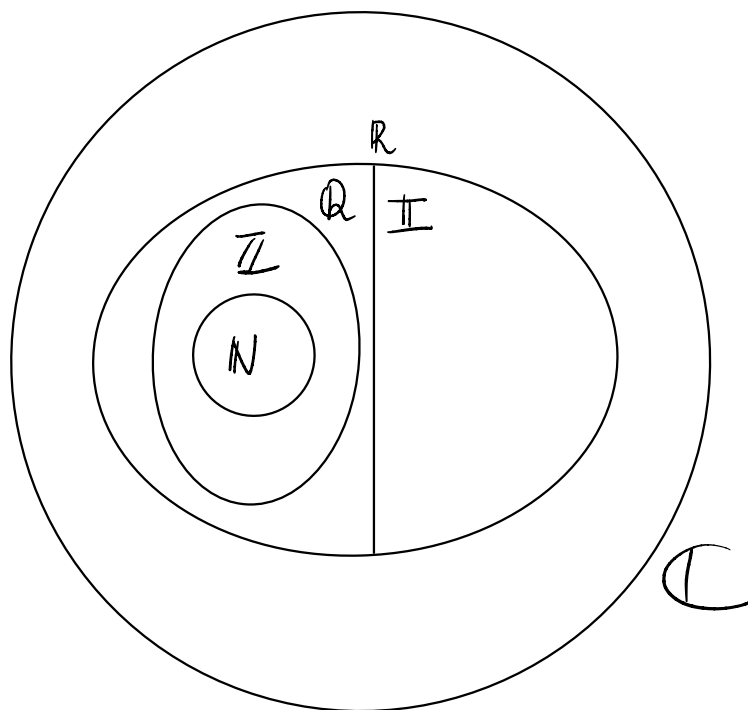
даки реалан број је комплексан, нпр. $5 = 5 + 0 \cdot i$

Ако је $z = a + bi$ дефинишемо:

- реални део од z : $\operatorname{Re}(z) = a$
- иминарни део од z : $\operatorname{Im}(z) = b$
- модуло од z : $|z| = \sqrt{a^2 + b^2}$

Укључење:

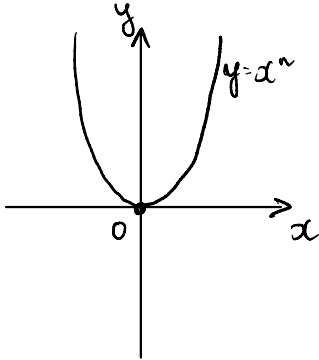

$$\begin{array}{c} \mathbb{N} \subseteq \mathbb{Z} \subseteq \mathbb{Q} \subseteq \mathbb{R} \subseteq \mathbb{C} \\ \mathbb{I} \subseteq \end{array}$$

Елементарне функције

① Степен функција $f(x) = x^n$, $n \in \mathbb{N}$, $n \geq 2$

n парно

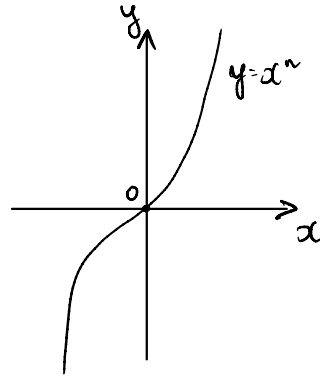

f је парна

$$D_f = \mathbb{R}$$

$$f(D_f) = [0, +\infty)$$

n непарно

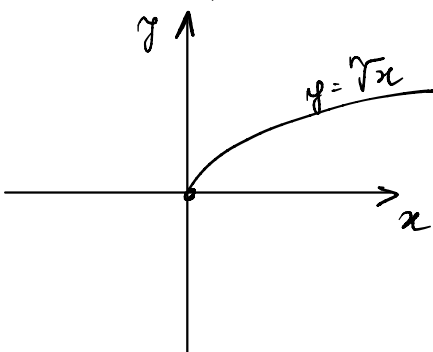
f је непарна

$$D_f = \mathbb{R}$$

$$f(D_f) = \mathbb{R}$$

② Корен функција $f(x) = \sqrt[n]{x}$, $n \in \mathbb{N}$, $n \geq 2$

n парно

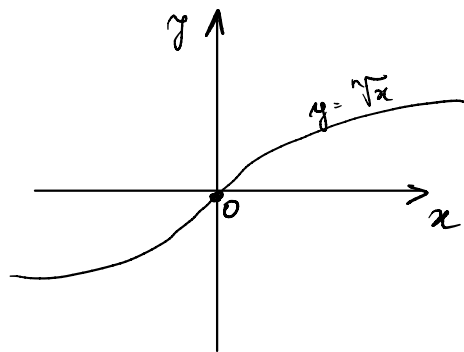

f није ни парна ни непарна

$$D_f = [0, +\infty)$$

$$f(D_f) = [0, +\infty)$$

n непарно

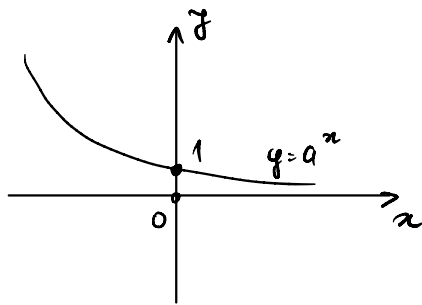
f је непарна

$$D_f = \mathbb{R} = (-\infty, +\infty)$$

$$f(D_f) = \mathbb{R}$$

③ Експоненцијална функција $f(x) = a^x$, $a > 0$, $a \neq 1$

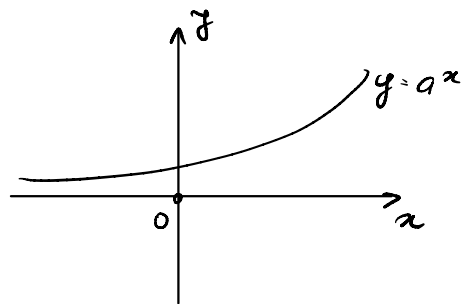
$a \in (0, 1)$:

$$D_f = \mathbb{R}$$

$$f(D_f) = (0, +\infty)$$

$a > 1$:

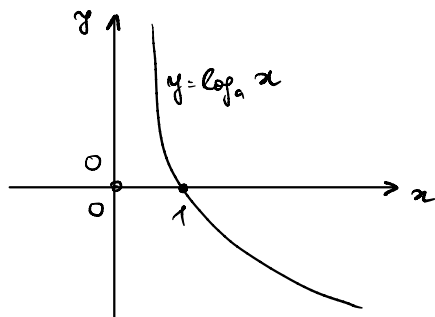

$$D_f = \mathbb{R}$$

$$f(D_f) = (0, +\infty)$$

④ Логаритамска функција $f(x) = \log_a x$, $a > 0$, $a \neq 1$

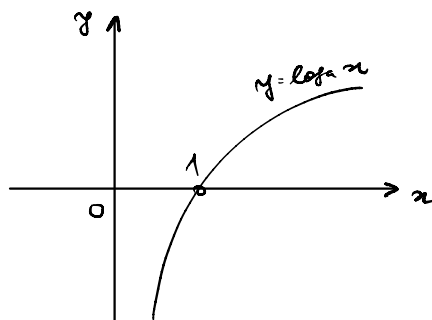
$a \in (0, 1)$:

$$D_f = (0, +\infty)$$

$$f(D_f) = \mathbb{R}$$

$a > 1$:

$$D_f = (0, +\infty)$$

$$f(D_f) = \mathbb{R}$$

Следи за $a = e \approx 2,72$ Елерова константа: $\log_e x = \ln x$

За сва експоненцијалне и логаритамске функције:

$$\log_a x = b \Leftrightarrow a^b = x$$

особине експоненцијалне и логаритамске функције:

$$1) a^0 = 1$$

$$2) a^1 = a$$

$$3) a^x \cdot a^y = a^{x+y}$$

$$4) (a^x)^y = a^{x \cdot y}$$

$$5) a^{-x} = \frac{1}{a^x}$$

$$6) a^x \cdot b^x = (ab)^x$$

$$7) \frac{a^x}{b^x} = \left(\frac{a}{b}\right)^x$$

$$1) \log_a 1 = 0$$

$$2) \log_a a = 1$$

$$3) \log_a (x \cdot y) = \log_a x + \log_a y$$

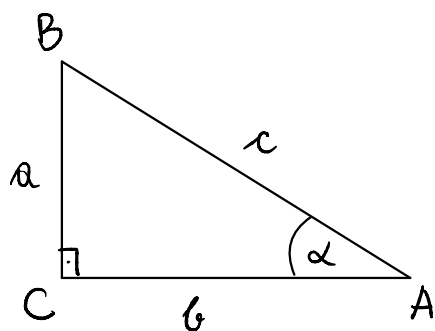
$$4) \log_a \left(\frac{x}{y}\right) = \log_a x - \log_a y$$

$$5) \log_a (a^y) = y \log_a a$$

$$6) \log_{a^y} x = \frac{1}{y} \log_a x$$

$$7) \log_a x = \frac{\log_b x}{\log_b a}$$

Тригонометријске функције

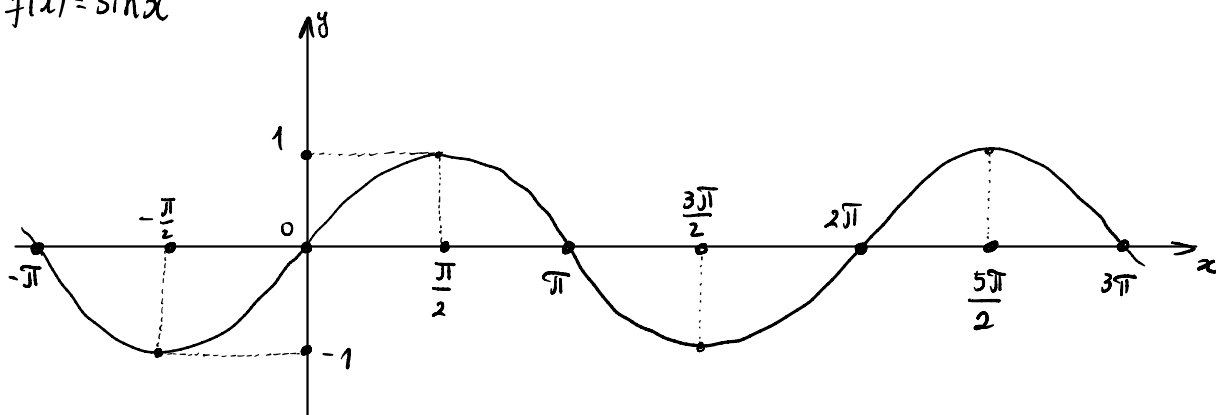
"синус" $\rightarrow \sin \alpha = \frac{\text{наспрамна катета}}{\text{хипотенуза}} = \frac{a}{c}$

"косинус" $\rightarrow \cos \alpha = \frac{\text{налегла катета}}{\text{хипотенуза}} = \frac{b}{c}$

"тангенс" $\rightarrow \operatorname{tg} \alpha = \frac{\text{наспрамна катета}}{\text{налегла катета}} = \frac{a}{b}$

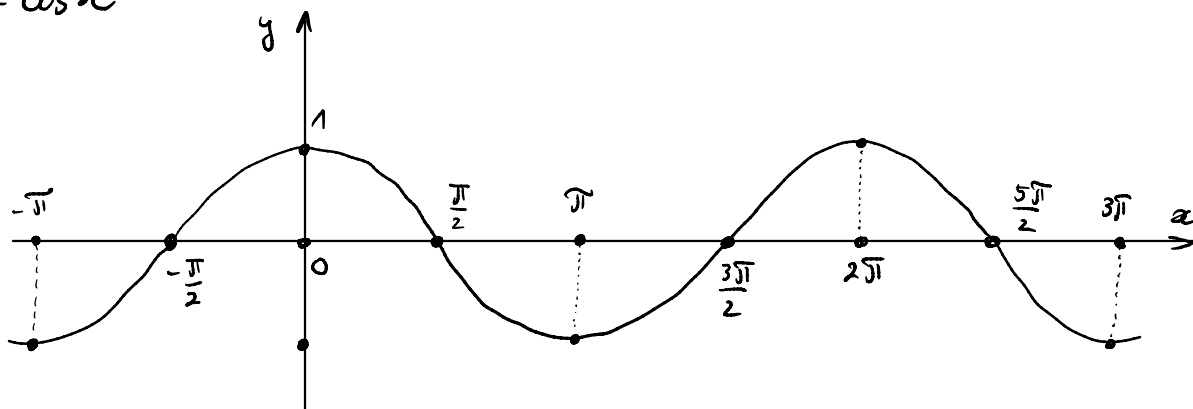
"котангенс" $\rightarrow \operatorname{ctg} \alpha = \frac{\text{налегла катета}}{\text{наспрамна катета}} = \frac{b}{a}$

$$\textcircled{1} f(x) = \sin x$$

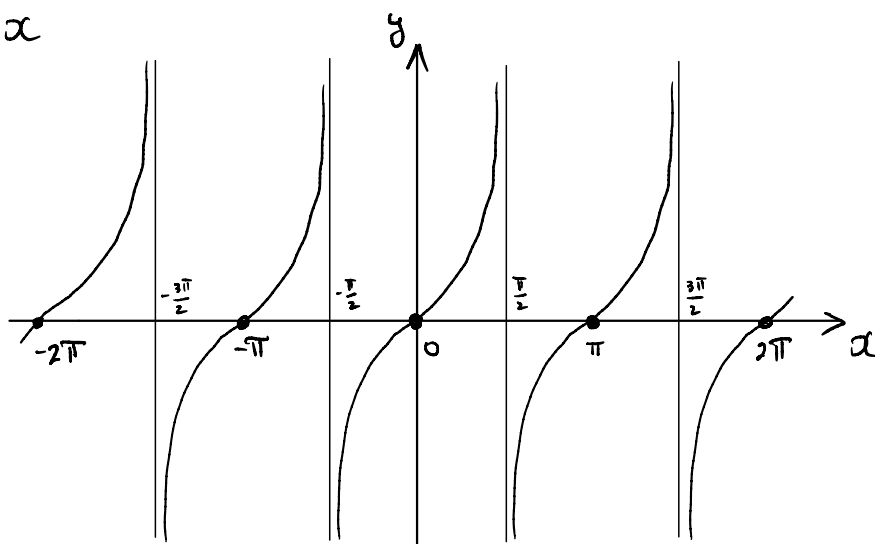
$$\mathcal{D}_f = \mathbb{R}, \quad f(\mathcal{D}_f) = [-1, 1], \quad f \text{ је непарна}$$

② $f(x) = \cos x$

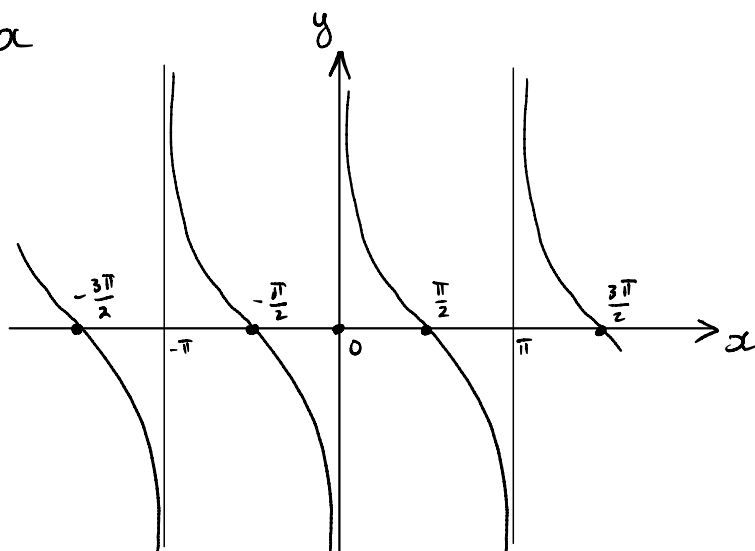
$\mathcal{D}_f = \mathbb{R}$, $f(\mathcal{D}_f) = [-1, 1]$, f је парна

③ $f(x) = \tan x$

$\mathcal{D}_f = \mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{\pi}{2} + k\pi \mid k \in \mathbb{Z} \right\}$, $f(\mathcal{D}_f) = \mathbb{R}$, f је неједнака

④ $f(x) = \cot x$

$\mathcal{D}_f = \mathbb{R} \setminus \{k\pi \mid k \in \mathbb{Z}\}$, $f(\mathcal{D}_f) = \mathbb{R}$, f је неједнака

Неки тригонометријски идентитети

$$\textcircled{1} \sin^2 x + \cos^2 x = 1$$

$$\textcircled{2} \sin\left(\frac{\pi}{2} - x\right) = \cos x$$

$$\textcircled{3} \sin(x \pm y) = \sin x \cos y \pm \cos x \sin y$$

$$\textcircled{4} \cos(x \pm y) = \cos x \cos y \mp \sin x \sin y$$

$$\textcircled{5} \sin(2x) = 2 \sin x \cos x$$

$$\textcircled{6} \cos(2x) = \cos^2 x - \sin^2 x$$

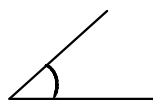
$$\textcircled{7} \sin^2 \frac{x}{2} = \frac{1 - \cos x}{2}$$

$$\textcircled{8} \cos^2 \frac{x}{2} = \frac{1 + \cos x}{2}$$

Бези исмету радијане и степени: $2\pi \text{ rad} = 360^\circ$

$$30^\circ = \frac{\pi}{6}$$

$$45^\circ = \frac{\pi}{4}$$

$$60^\circ = \frac{\pi}{3}$$

$$90^\circ = \frac{\pi}{2}$$

$$180^\circ = \pi$$

Таблица неких вредности

x	0	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{3}$	$\frac{\pi}{2}$	π	2π
$\sin x$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	1	0	0
$\cos x$	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	-1	1
$\tan x$	0	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$	није дефинисано	0	0
$\cot x$	није дефинисано	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	0	није дефинисано	није дефинисано

Биномиална формула

Твора За две $a, b \in \mathbb{C}$, $n \in \mathbb{N}$ важи

$$(a+b)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} a^{n-k} b^k,$$

где је $\binom{n}{k} = \frac{n!}{k!(n-k)!} = \frac{n(n-1)\cdots(n-k+1)}{k!}$

$n! = n \cdot (n-1) \cdot (n-2) \cdots 3 \cdot 2 \cdot 1$ ← „ n факторијел“

нпр. $5! = 5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 120$

$\binom{n}{k}$ ← „биномиални коефицијенти“

нпр. $\binom{10}{3} = \frac{10 \cdot 9 \cdot 8}{3 \cdot 2 \cdot 1} = 120$

Пример (1) $n=2$: $(a+b)^2 = \binom{2}{0}a^2 + \binom{2}{1}ab + \binom{2}{2}b^2 = a^2 + 2ab + b^2$

(2) $n=3$: $(a+b)^3 = \binom{3}{0}a^3 + \binom{3}{1}a^2b + \binom{3}{2}ab^2 + \binom{3}{3}b^3$
 $= a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$

Квадратна једначина

Решења квадратне једначине $ax^2+bx+c=0$ су:

$$x_{1/2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

1° ако $b^2 - 4ac > 0$, онда имамо 2 различита реална решења

2° ако $b^2 - 4ac = 0$, онда имамо 1 реално решење

3° ако $b^2 - 4ac < 0$, онда имамо 2 различита комплексна решења